

מעדני אשר

גיליון ת"ז
(שנה ט')
פרשת ויק"פ תשע"ב
י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

האם יש איסור לסלסל הפאות בשבת?

איתא במשנה שבת צ"ד ע"ב הגודלת דהיינו המסלסלת בשערה רבי אליעזר מחייב, וחכמים אוסרין משום שבות.

ובגמ' צ"ה ע"א גודלת חייב משום בונה, ומקשה בגמ' וכי דרך בנין בכך, אין, כדרוש רבי שמעון בן מנסיא ויבן ה' אלהים את הצלע מלמד שקילעה הקדוש ברוך הוא לחוה והביאה אצל אדם, שכן בכרכי הים קורין לקלעיאת בניתא.

ולהלכה קימ"ל: אסור לקלוע האשה שערה בשבת, מדרבנן דדמי לבנין, כך איתא בש"ע אורח חיים הלכות שבת סימן ש"ג סעיף כ"ו ועיין במ"ב סם.

יש לחקור האם לאנשים יש נמי איסור לסלסל בפאות שלהם בשבת או דילמא ליכא איסור.

הנה בספר קצות השלחן סימן קמ"ו בבדי השלחן ס"ק כ"א כתב דהדעת נוטה לאסור, ומלמד זכות על האנשים הנוהגים לסלסל פאותיהם בשבת משום שאלה שדרך שערוניהם לקבל סלסול עומדות השערות בסלסולן מבעוד יום ואינם אלא מוסיפים קצת על סלסולן, ולית ביה משום בונה, ודומה קצת שמותר להוסיף על אהל ארעי ע"ש.

ובשמירת שבת כהלכתה פרק י"ד סעיף נ"ג כתב אין לסלסל השערות בשום אופן, ועיין בשו"ת באר משה חלק א' סימן י"ט ס"ק ז', וכן בשו"ת מנחת יצחק חלק א' סימן פ', וכן בשו"ת מהרש"ם חלק ח' סימן נ"ד.

האם מותר להלביש לילדים בגדי שינה בשבת בצהריים?

בזמן מנחה לצורך שינה של הלילה?

בפרשתן ל"ה ב' וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' וגו'.

קימ"ל אסור להכין משבת לחול.

יש לחקור האם מותר להלביש לילדים בגדי שינה בשבת בצהריים לצורך השינה של הלילה או דילמא אסור דהויא מכין משבת לחול.

הנה בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד' סימן ק"ה ד"ה ב' להלביש נשאל האם מותר להלביש ילדים הקטנים כשעדיין שבת בבגדים שישנים בהם ויודע שקודם הבדלה לא ילכו לישן אם נחשב זה הכנה משבת לחול.

ומסיק: הנה כפי שידוע לי רוב הילדים דבני שתים עד בני ארבע, ואולי קצת יותר אין חושבין לישן כלל עד אחר איזו זמן שעה או שתים אלא רוצים מתחלה להשתובב ולרוץ בבגדים אלו עד שמתעייפין וישנים, ונמצא שהוא דרך לבישתן בבגדים אלו כשעה ושתים קודם השינה וממילא ליכא איסור דהרי בזמן שעה או שתים קודם הבדלה הוא דרך לבישתן בבגדים אלו לפי מה שנמצא מצבן לענין שינה.

אבל אם הוא קודם להזמן שדרך להלבישן בבגדים אלו ורק שהאם רוצה להקדים דשמא לא יהיה לה פנאי, וגם אם אין דרך ילדיה כן אלא הולכין תיכף לישן והאם רוצה להקדים בשביל שעתה יש לה פנאי יש טעם גדול לאסור כמו שאתה כותב, כי איסור ברור קשה לומר בזה כי הרבה פעמים טוב להחליף את בגדיהם שכבר לכלו אותן וכיון שהוא קרוב לזמן שינה מלבישתן האם בבגדים אלו שזה הא ודאי מותר אף שנמצא שלא תצטרך לעשות זה בלילה, או שהולך בבגדים חמים ולהניח ערום אינה רוצה מלבישה אותו בבגדים אלו שתצטרך להלבישן בעוד זמן קצת דג"כ הוא מותר וכן איכא כיוצא בזה הרבה אופנים, ותלוי זה רק בידיעת האם המלבישתן, אם הוא רק כדי שלא תצטרך להלבישן אחר הבדלה יש לאסור.

מטעמי מעדני אשר

בעניני שכר שבת

איך מותר לבית מלון לקחת כסף על שבת הא הויא שכר שבת?
ויקהל תשס"ט

איך מותר לתת מתנות לילדים בחברת תהילים בשבת הא הויא שכר שבת?
ויקהל תשס"ט

מי שיש לו מכשירים אוטומטיות שמוכרים פחיות או סיגריות האם מותרים להשאיר את זה בשבת פתוח?
ויקהל תשס"ט

שכר שבת האם האיסור הלקיחה או גם הנהיגה?
ויקהל תשס"ט

גליון זה נודב לעילוי נשמת רבן ואביהן של ישראל

הגה"ק רבי משה יהושע בהרה"ק רבי חיים מאיר זצוקללה"ה

כ"ק מרן האדמו"ר מויזניץ

שעלה בסערה השמימה כ' אדר האי שתא ת.נ.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י תלמידו וחביבו

הרה"ג משה יודא פריד שליט"א ראש כולל מאור התלמוד ס. פאולא ברזיל

בנו של הרה"ח הערשל פריד שליט"א תל אביב שהיה חביבו עד למאור

נ"ה נספת אדם

נ"ה נספת אדם

ישמח לב מבקשי ה'

יצא לאור ברוב פאר והדר

ספר מעדני אשר על חג הפסח

חקרי הלכות על כל מצוות חג הפסח

"ארבע כוסות" "סיפור יציאת מצרים" "הטיבה" "מצה" "חמץ" "פסח שני" "קרבת פסח"

הפצה ראשית באר"י: זועג הפצת ספרים, טל: 057-3156312 ובחו"ל: ביגלאייזן

מדוע המעביר אש בשבת בשוגג חייב חטאת

הרי אין מביאין חטאת רק בדבר שבמזיד חייב כרת?

בפרשתן ל"ה ג' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.

הנה איתא בגמ' שבת ע"א דלרבי יוסי הא שכתבה התורה לאו מיוחד בהבערה בא לומר דהבערה אינה כשאר מלאכות שאם עושה אותה במזיד חייב סקילה, אלא דהויא רק לאו בעלמא, ר' נתן אומר לחלק יצאת, לומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאבות מלאכות וחייב עליה הכתוב בפני עצמה שפרט בה לבדה, אף כל שהיא אב מלאכה אם עשאו הרבה בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת.

ובתפארת יהונתן בפרשתן כתב טעם נפלא הא דהוציא הבערה מכלל שאר מלאכות: כי בלוחות הראשונות נתן טעם לשמירת שבת זכר למעשה בראשית וזה שייך בכל דברים הנבראים בששת ימי המעשה, אבל האור נברא במוצאי שבת וא"כ אינו בכלל כי בו שבת ולכך הוצרך לאו מיוחד ונאמר אחר לוחות אחרונות כי שמה לא נזכר טעם מעשה בראשית רק טעם יציאת מצרים.

הנה איתא בגמ' שבת י"ב ע"מ ב' לא יקרא לאור הנר בשבת שמה יטה, אמר רבי ישמעאל בן אלישע, אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה, בענין הקושיא מדוע היה צריך לכתוב על פנקסו כשיבנה בית המקדש היו קימ"ל כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת א"כ מדוע לא למד פרשת חטאת, עיין בספר מעדני אשר פרשת ויקרא תשס"ח.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' יבמות ו' ע"ב להו"א דרבי ישמעאל סבירא ליה כרבי יוסי דהבערה ללאו יצאת, איך אפשר לומר כן, הרי קימ"ל הוריות ח' דאין מביאין קרבן חטאת בשוגג רק בדבר שבמזיד חייבין מיתה, א"כ איך אפשר לומר שסובר שהבערה בשבת רק לאו, א"כ מדוע היה צריך להביא קרבן חטאת, כך מקשה תוספות יבמות ו' ע"מ ב', וכן בתוס' הרא"ש שם, ובעירך לנר שם, ובשור"ת חתם סופר חלק ז' סימן י"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. כשקרא והטה השמן אחר הפתילה נתבשל השמן בשלהבת הפתילה ומה לי בישול של שמן ומה לי בישול סמנין, ומלאכה הצריכה לגופה היא, ואפילו אי לא חשבת ליה צריכה לגופה מצינן למימר דסבר כר' יהודה דאמר חייב עליה, כך תירץ בתוספות הרא"ש יבמות ו' עמוד ב'.

ב. הנה איתא בגמ' ביצה כ"ב א' הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה, ופירש הרא"ש דמה דחייב משום מכבה הוא מפני שממהר הכבוי וחילק בין זה דקרוי כבוי ממש ובין גרם כבוי, וכן משמע ג"כ מלשון הר"ף, והנה רש"י שבת יא א ד"ה ולא כתב דאיסור הטיית הנר הוא שמביא השמן לפי הפתילה שידלק יפה ונמצא מבעיר בשבת, אכן לפי דברי הרא"ש יש עוד מלאכה אחרת בזה דכיון שמבעיר יותר א"כ עושה בהטייתו שידלק השמן מהר וע"י זה יכבה מהר יותר ממה שהיה נכבה אם הניחו דולק כמו שהיה דולק א"כ הוי מכבה ג"כ דהיינו מבעיר בתחלתו וסופו מכבה וא"כ לכאורה יקשה לר' ישמעאל למה כתב כשהטה אביא חטאת שמינה דהא נתחייב ב' חטאות משום מבעיר ומשום מכבה, אכן זה אינו דהרי כשהטה ר"י לא טעה במלאכה לחשוב שהיא מותרת רק בשבת ששכח ששבת הוא והרי העושה מלאכות הרבה בשבת בהעלם שבת אינו חייב אלא אחת כמבואר בשבת ר"פ כלל גדול ולפ"ז מתורצת קושיית התוס' דגם

אי ללאו יצאת מ"מ היה בהטיית חטאת משום מכבה, כך תירץ בעירך לנר יבמות ו' ע"מ ב, וכן בשור"ת חתם סופר חלק ז' סימן י"ב.

מעדני אשר יש להעיר על תרוץ זה: ע"פ מה שכתב בשור"ת חות יאיר סימן קל"ב דלמ"ד הבערה ללאו יצאת, ואינו חייב עליה סקילה או בשוגג חטאת ה"ה כבוי אינו רק לאו, ואינו חייב עליה לא סקילה במזיד ולא קרבן בשוגג, וסברת הדבר משום דחיובה של מלאכת כבוי תליא במחשבת הבערה, שוב אין סברא לומר דמחשבת הבערה היא חמור מהבערה עצמה, ולכן מיסתבר שגם כבוי אינה רק בלאו, כך ביארו דבריו בשור"ת אריה דבי עילאי בקונטרס אבני זכרון ס"ק ה', ובגלויני הש"ס שבת ו' ע"ב, ובשור"ת הר צבי אור"ח סימן קמ"ט, א"כ לפי דבריו אי אפשר לתרץ כן דהחייב משום מכבה, דהרי לשיטתו מכבה נמי אינה חייב כרת.

אבל בתוס' ישנים שבת ל"א ע"ב כתב דאף למ"ד דהבערה ללאו ללאו יצאת, מ"מ מודה דכבוי חייב חטאת, דרק בהבערה שיש גילוי מיוחד שהיא בלאו לכן אינו חייב על זה, אבל בכבוי שאין גילוי על זה חייב, א"כ לפי דבריו אתי שפיר, ועיין בספר מעדני אשר פרשת ויקרא תשס"ז אריכות גדולה בשיטת הפוסקים בענין זה.

מדוע מי שמחלל שבת נענש דווקא בעונש שביתו נשרף?

בפרשתן ל"ה ג' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.

איתא בגמ' שבת ק"ט ע"מ ב' אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר ירימיהו י"ז ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים.

ובאחרונים כתבו דזה מרומז בפסוק בפרשתן "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" דהיינו שלא יהיה דליקה, ע"י מה "ביום השבת" ע"י שנהיה שומרי שבת לא יהיה דליקה, כך כתב החיד"א בספרו חומת אגן בפרשתן בשם רבינו אפרים, וכן בליקוטי מהר"ל שמות פרשת ויקהל, וכן כתב הכלי יקר בפרשתן, וכן בש"ל בפרשתן.

יש להקשות: מדוע מי שמחלל שבת נענש דווקא בעונש כזה של שריפת נכסיו, ולא בעונש אחר, כך מקשה בעיני יעקב, וכן בעיני שמואל שבת ק"ט ע"ב, וכן בבן יהודע.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאמרין בגמ' שבת ק"ה כל המשמר שבת נותנין לו משאלות לבו, וכן להיפך מי שמחלל שבת נשרף כל חמדת ומשאלות לבו כדכתיב ביה"ב ל"ה וישרוף את ביתו וגו' ואת כל חמדתם, כך תירץ בעיני יעקב שבת ק"ט ע"ב.

ב. ע"פ מה דאמרין בגמ' שבת ק"ה ע"ב אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד הם נגאלים והיה נבנה בית המקדש באש כדכתיב כי אני ה' באש הצתי ובאש עתיד לבנותה וזה שמעכב בנין האש לכך הדליקה מצויה, כך תירץ בעיני יעקב שבת ק"ט ע"ב.

ג. ע"פ מה דאיתא במדרש רבה פרשת בראשית פרשה יא תני ר"ש בן יוחאי אמרה שבת לפני הקב"ה רבש"ע לכולן יש בן זוג, ליום ראשון יש בן זוג יום שני, וליום שלישי יש רביעי ולחמישי יש יום שישי, ולי אין בן זוג, א"ל הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני אמר להם הקב"ה זכרו הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל היא בן זוגך היינו דבור שמות כ' זכור את יום השבת לקדשו, נמצא דישאל עם השבת כדמיון איש ואשה וידוע מה דאיתא בגמ' סוטה י"ז ע"מ א' דריש רבי עקיבא איש ואשה, זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן, לכן בעון חילול שבת שפגמו בחיבור הזוג לכך תהיה דליקה, כך כתב בבן יהודע שבת ק"ט ע"ב.

מי שעבר על איסור בורר בשבת ונאסר המאכל האם יש לו תקנה שיחזור ויערב את הפסולת?

קימ"ל סימן ש"ח סעיף א' המבשל בשבת, או שעשה אחת משאר מלאכות במזיד, אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד, ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים, ולערב מותר גם לו מיד.

יש להסתפק במה שלפעמים קורה שבלי משים לב בוררים בשבת אוכל מתוך אוכל, או אפילו פסולת מתוך אוכל, או אוכל מתוך פסולת כדי להניחו, ומתעורר ספק אם המאכל נאסר עכ"פ באותו יום כדין עושה מלאכה בשוגג, ואם נאסר, מה יהא הדין אם חזר ועירבו כמו שהיה אם מותר לו לאח"כ לאוכלו, והשאלה של אם חזר ועירבו הוא אפילו היכא שדין מזיד על הבורר.

הנה הפרי מגדים בסימן ש"ט בא"א סק"א, נסתפק בזה ורוצה לחלק בזה בין בורר אוכל מפסולת לבין בורר אוכל מאוכל, דבבורר אוכל מפסולת אסור דנהנה ממלאכת שבת דאי אפשר לאכול כך, אבל בב' מיני אוכלין דאפשר לאכול כן מצריך עיון אם ג"כ נאסר, וכמו"כ בחזור ומערב מתחילה נוטה לומר דלא נאסר לעולם מפני דלא אהני מעשיו כ"כ ולא דמי למבשל וכדומה שא"א לשנות לכמות שהיה משא"כ בורר יכול להניח אוכל לפסולת כמו שהיה ולברור בחול, ואח"כ מסיף וכותב דמיהו ל"ל דאסור מטעם קנס דעביד איסורא, ונשאר בצ"ע.

וכן בספר שו"ת רב פעלים ח"א ח"א"ח סימן י"ג נסתפק באם עבר וביירר בידו פסולת מתוך אוכל, או בירר בנפה וכברה אוכל מתוך פסולת דעבד איסורא דאורייתא דפשיטא לן דאסור לאוכלו לעולם כדין המבשל בשבת אור"ח סימן ש"ח אם חזר ועירב האוכל עם הפסולת שהחזירו כמו שהיה קודם ברירה, אי שרי ליה לברור באותו שבת עצמו אוכל מתוך פסולת בידו כדי לאכול לאלתר, וכן ה"ה בחול שבורר כדרכו מאחר דבטלו מעשיו שעשה באיסור ואין זה נהנה ממלאכת שבת, או דילמא אותו מאכל שעשה בו איסור בורר אסרינן לעולם מדין קנס אפילו שחזר ונתערב האוכל עם הפסולת כמו שהיה.

ומתחילה צידד הרב פעלים ללמוד דין זה מדין מטיל מום בבכור ביוד סימן ש"ג וללמוד דכל דלא אהנו מעשיו חוזר להיותו, אך אח"כ חוזר בו ממה שראה להב"י בסימן ר"ג שהביא מתשובת הרשב"א, ונפסק כן ברמ"א שם בסעיף ה' דאסור לומר לאינו יהודי החכם הקדרה אם נצטנן ואם עשה כן אסור לאוכלו אפילו צונן, דקנסינן ליה כל שהזיר ואמר לגוי לעשות לו מלאכת דאורייתא בשבילו, ולומד על כן מזה דה"ה בנ"ד בבורר דעבד איסורא דאורייתא דאסור לאוכלו גם אם חזר ועירבו מדין קנס, ופושט מזה איפוא ספיקו של הפרי מגדים שיש לומר דלא דמי למבשל וכדומה שאי אפשר לשנות מכמות שהיה, דהרי רואים נידון הרשב"א ז"ל שחימם המבושל כל צרכו שזה חוזר כמו שהיה אחר שנצטנן ועכ"ז אמר דקנסינן ליה.

ובשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ד סימן ל"ג כתב דאין ראייה מהרשב"א, כי יש לומר דלענין קנס אמירה לעכ"ם חמור בזה יותר, כדי שלא יבוא לזלזל בזה ולהורות היתר לעצמו גם בפעם אחרת, ואפילו לשיטת הרב פעלים שכן מביא ראייה משם, יש ללמוד מההיא דהרשב"א לאסור רק לבו ביום אבל לא להרחיב את היריעה וללמוד משום קנוס ולאסור גם לעולם, והכי ראיתי בספר תהלה לדוד סי' ש"ח סק"ג שכותב ללמוד מההיא דהרשב"א לאסור לבו ביום, ולאמיתו אין ללמוד אפי' לבו ביום וכנ"ל.

ומביא בציץ אליעזר דמצא מפורש בזה להיתר על כגון דא שמחזיר המצב לקדמותו בחידושי הרמב"ן: עירובין מ"א ע"ב דכותב שם בתוך דבריו וז"ל דודאי מעשה שבת אסורין הם בשבת או מד"ת או מד"ס שלא יהנה במעשה שבת כגון מבשל ומעשר וכן כיוצא בהן, אבל מי שהיו לו פירות והוציאן לרשות הרבים והחזירן לבית למה יאסרו וכי באיסורי שבת באו לידו והלא בביתו היו עמו ואינו נהנה במעשה שבת כלל, הרי דברים מפורשים בדברי הרמב"ן ז"ל דכל שמחזיר המצב לקדמותו לא נאסרו בהיות שיוצא שאינו נהנה ממעשה שבת כלל, והרמב"ן כותב זאת אפילו בגוונא שהחזרת המצב לקדמותו באיסור שאזי חוזר הדבר להיתרו לביתו, וא"כ נלמד מזה בק"ו לכגון נידונו

שמחזיר המצב לקדמותו בהיתר שאזי בודאי חוזר הדבר להיתרו בהיות שיוצא שאינו נהנה במעשה שבת כלל.

אמנם מדברי הרשב"א בעבודת הקודש בדיני עירובי תחומין סעיף כ"ד משמע לכאורה שלא סובר כהרמב"ן, דכותב בשבת אפילו העבירן ישראל ארבע אמות ברשות הרבים או שהחזירן מרה"ר לרשות היחיד לא יאכלו ע"ש, הרי שאוסר אפילו בהחזירן, והכי מדייק מדבריו בספר אמרי בינה ה' שבת סימן כ'.

ובתפארת ישראל בכללית שבת בדיני מלאכת שבת אות א' הכריע ג"כ להלכה מדעת עצמו ולא הביא מהרמב"ן דאפילו באותו שבת עצמו שהוציאו או שהכניסו אם החזירו עכ"פ למקום הראשון הרי זה מותר גם לאותו שעשה בה העבירה, ואעפ"י דבחרו במזיד נמי עביד איסורא עכ"פ לא אהנו מעשיו, יעו"ש מ"ש להביא מדברי התוס' והרמב"ם בזה.

איך מותר להסתכל במראה בשבת

הרי צובע צביעה שאינה מתקיימת אסור מדרבנן?

הנה איתא בגמ' שבת קמ"ט א', וכן קימ"ל סימן ש"ס סק"י י"ג אין רואין במראה בשבת, ומוקי לה בגמ' במראה של מתכת וטעמו מפני שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלים.

יש להקשות: הרי המסתכל במראה בע"כ נקלטת צורתו בה, והרי הצר צורה בשבת חייב חטאת כמבואר במ"א סי' ש"מ סק"ו וסק"ז והוא משום כותב, וא"כ בצר צורה שאינה מתקיימת אסורה עכ"פ מדרבנן כמו בכתובה שאינה מתקיימת, וא"כ איך יהיה מותר להסתכל במראה בשבת, כך מקשה בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן ד'.

ומתריץ: דדוקא בכתובה שאינה מתקיימת כהך דכותב במשקה ע"ג השלחן או בכותב באפר המבואר בשו"ע סי' ש"מ סעי' ד' דכיון דבכותב בדיו שמדיק הדיו ע"ג הקלף או ע"ג הנייר בצורת ב' אותיות הרי הוא חייב, לכן בכותב במשקין שמדיק המשקין ע"ג השלחן בצורת ב' אותיות אם כי אינו כתב המתקיים אסור עכ"פ מדרבנן, וכן בכותב באפר, דכיון שגם חוקק אותיות בשבת חייב משום כותב שע"י החקיקה נעשה שינוי בגוף החפץ שחוקק בו, לכן גם בכותב באפר דה"ל כחוקק שנעשה שינוי בגוף האפר, אסור עכ"פ מדרבנן, וכן גם בצובע שמדיק הצבע בחומר ומשנה מראיתו וצבעו חייב בצביעה המתקיימת, ובצובע ברזל ונחושת שאין הצבע מתקיים אסור עכ"פ מדרבנן, משא"כ במסתכל במראה וצורתו נקלטת בה, הרי לא נתוסף שום חומר על המראה על ידי כך, וגם לא נעשה בה שום שינוי בעצם המראה ומהותה, אלא שכך הרכב החומרים במראה שכל דבר העומד ממולה נקלט צורתו בה, אין זה בגדר צובע או צר צורה כלל.

משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א בחקליו

כללי השתתפות

- יש לשלוח את התשובות פעם אחת בחודש בלבד את כל התשובות יחד, ולציין את החודש ואת שם השולח בתחילת התשובות.
- אפשר לשלוח עד סוף השבוע השני של החודש הבא.
- כל הפותר את כל השאלות של כל החודש [למעט שאלות בודדות שאין עליהם תשובה אף למערכת], ייכנס להגרלה על פרס בסך 1000 ש"ח, הזוכה יבדקו תשובותיו, ויקבל את הפרס אך ורק אם תשובותיו נכונות ומפורטות.

שאלות:

- בגמ' בקידושין ז' ע"א מבואר שאשה שנתנה לאדם חשוב מתנה מתקדשת בההיא הנאה שקיבל ממנה, וברש"י פירש שם בההיא הנאה שתרצה זאת לתת פרוטה לאדם שיפייסנו לזה לקבל מתנה, מה הדין באדם חשוב שקיבל משלוח מנות מאשה ואמר לה בההיא הנאה את מקדש אותך, האם היא מקודשת, דהרי רש"י שם בסוגיא כתב אדם חשוב שאינו רגיל לקבל מתנות, וא"כ כאן בפורים כולם רגילים לקבל מתנות א"כ אין הנאה זו שויה פרוטה.
- הגמ' בשבת ס"ה היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ואף כל הששה עושה רק כדי חייו, מה יהיה במי שנמצא במדבר ואינו יודע מתי שבת, אבל יש לו פלאפון שיכול לברר מתי שבת, האם מותר לו להתקשר ולשאלו כדי לנמנע הרבה חילולי שבת.
- מי שכותב בקופי אות אחת ונרשם על כמה דפים האם חייב בשבת.

מכתבים למערכת

האם מותר לעשות נשואין בפורים

מה שדנתם במחלוקת הפוסקים האם מותר לעשות נשואין בפורים או דילמא יש חשש של אין מערבין שמחה בשמחה.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

מה שהבאתם סברא בשם הליכות שלמה פרק כ"א דבר הלכה סי"ט, וכבר קדים סברא זו בספר החיים אורח"י סימן תרצ"ו דבפורים ליכא החשש של אין מערבין שמחה בשמחה ע"פ מה שכתבו התוס' מ"ק ח' ע"ב טעם דאין מערבין שמחה בשמחה דכמו שאין עושין מצות חבילות דבעינן שיהא לבו פנוי למצוה אחת ולא יפנה עצמו הימנה, וכן שמחה בשמחה היא לבו פנוי בשמחה, א"כ בפורים דעיקר השמחה הוא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ונמצא דאינו צריך לדעת ממה הוא שמחה, שפיר מערבין שמחה בשמחה, נראה להעיר, דהא תינתן דאין חשש של השמחה בפורים שנתערב בו השמחה של נשואין, אבל אך מקיים המצוה של שמחת נשואין אם נתערב בו השמחה של פורים, וא"כ אין לבו פנוי לשמחה של נשואין מחמת השמחה של פורים וצ"ע תירוצו.

הרב יונה צבי רוטנברג שליט"א ירושלים

נראה להוסיף עוד טעם להתיר ע"פ מה שכתב בספה"ק ליקוטי מהר"ן ותולדות יצחק בן לוי להחזיק מור"ד ישראל מפיקב בנו של הה"ק בעל קדושת לוי כי עיקר מלחמת עמלק הוא הנשואין להמשיך דורות אצל בני ישראל, ועל כן כתיב מלחמה לה' בעמלק מדור דור, והיות שפורים הוא זמן מחיית עמלק, על כן שפיר יש להתיר לעשות נשואין בפורים.

מדוע בפורים אין שלפני המזון אינו פוטר יין שלאחר המזון

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' ברכות מ"ב ע"א בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון, אמר רבה בר רב הונא אי"ד יחזנו, לא שט אלא בשבת וי"ט שאדם קבע עצמו על היין, דיש להקשות מדוע לא נקטה הגמרא ג"כ פורים, הרי חייב אינש לבסומי בפוריא וכי תימא שבכלל י"ט הוא, הרי אמרינן בגמרא מגילה ה' ע"ב שפורים לא אקרי י"ט, דלכסוף י"ט לא כתיב דאיסור מלאכה לא קבילו עלייהו.

הגאון הצדיק רבי משה סופר שליט"א רב וקהלה קדושה עילוי

נראה לתרץ, דהרי הדרך לשנות בתוך סעודת פורים, ובפרט לפי מה שכתבו הקדמונים דכיון דהיה הנס בעת הסעודה בעינן לשנות בין הסעודה, לכן לא תני שזה פוטר את היין שלאחר הסעודה.

הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לונדון

נראה לתרץ, שרק היכא שיש חוב לקבוע על היין שבסעודה כגון בשבתות וי"ט יש דין שאם בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון, משא"כ בפורים החוב לשנות יין אינו דין בסעודה ואינו נחשב קביעות סעודה על היין שפיטור היין שלאחר המזון.

האם נשים חייבות במצות היום של שתית יין בפורים

מה שדנתם באריות בחקירת הפוסקים האם נשים חייבות בשתיית יין בפורים.

הגאון רבי ישראל שורר שליט"א רב וראש קהל חסידים תל ציון ראש כולל תלמידי חכמים יש להעיר מהא דאיתא בגמ' פסחים ק"ט ע"א חייב אדם לשמוע בני ובני ביתו ברגל במה משמחם ר"י אומר אנשים בראוי להם ביין ונשים במאי וכו' ומבואר דנשים אין להם לשמוע ביין, ועיין רמב"ם פרק ה' מלכות י"ט הלכה י"ח ואנשים אוכלים בשר ושותים יין, ובגהות בני בנימין שם דכוונתו למעט נשים, ויש לעיין מהא דנשים חייבות בארבע כוסות, ויש לומר דשאני התם דאפשר להם לשנות יין מגתו שאינו משכר.

הרב יוסף דע וינג שליט"א ישיבת מיר ירושלים

נראה לציון דבספר שקעים מצוינים בהלכה מגילה ה' ע"ב דקדק מדאמר רבא מייחייב אינש ולא כתב מחייב אדם, נראה דבא להשמיענו דדוקא איש מחייב ולא אשה, ואין להקשות מהא דאיתא בגמ' דנשים חייבות ב' כוסות, משום דאפשר ליה לשנות יין מגתו שאינו משכר דקמ"ל ב"ב ע"ב ע"ב סוחט אדם אישכול ענבים ואומר עליו קידוש היום, משא"כ בפורים דהחוב לשנות עד דלא ידע, ולכן כתוב מחייב אינש דדוקא.

הרה"ג משה יחיאל הכהן דאטה שליט"א ירושלים

הרה"ג יוסף קרבין שליט"א מודיעין עילית
נראה להעיר דע"פ האבודרהם שהבאתם דהא דחייבים בשתיית היין בפורים משום שהנס היה ע"י שתית היין איכא למימר דאף נשים חייבות שאף הם היו באותו הנס.

בחור שאביו צוה לו שלא ישתכר בפורים האם צריך לשמוע בקולו

מה שחקרתם בבחור שאביו צוה לו שלא ישתכר בפורים האם צריך לשמוע בקולו או דילמא אינו צריך לשמוע בקולו כיון דקמ"ל יור"ד סימן ר"ט סוף ע"ב אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצוה עשה בין מצות לא תעשה, ואפילו מצוה של דברהם, לא ישמע לו, והבאתם בשם הגרשו"א וצ"ל שצריך שישמע לו כיון שיש שיטת הרמ"א שמקיים את המצוה ע"י שונה, א"כ לא הויא כאומר לו לעבור על דברי תורה.

הגאון רבי אברהם שרגא שטנליץ שליט"א רב קהילת צאנז ביתר עילית

הגאון רבי דוד לויסניץ שליט"א ראש כולל חיבל התלמוד ת"א
נראה להעיר מהא דקמ"ל יור"ד סימן ר"ט סוף ע"ב, ומקורו במהר"ק שורש קמ"ז ס"ק א' אם האב מוחה בכך לישא איהא אשה שיחפזין בה, אין צריך הבן לשמוע אל האב, ואחד מן הטעמים משום דכבוד אב אינה נוהג אלא במה שנוגע לו, כגון להאכילו וכדומה, אבל במה שאין נוגע לו אין חוב, א"כ כאן שהשתכרות בפורים לא נוגע אילוי למה צריך לשמוע בקולו, וליכא למימר דיש לו בזיונות ומתבייש מזה, דהרי זה המצוה וכולם עושים כן בפורים.

האם יש איסור לאכול בפורים קודם שקיים מצות משלוח מנות

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם יש איסור לאכול בפורים קודם שקיימו מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים כמו דקמ"ל אור"ח סימן קנ"ב דאסור לאכול קודם קיום מצוה או דילמא אין צריך לחוש לזה ומותר לאכול קודם שקיים מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים.

הרה"ג יחיאל יהושע גולדברג שליט"א ירושלים

מה שהבאתם בשם שו"ת או נדברו חלק ה' סימן ס"ה שכתב בטעם הדבר שלא מקפידים שלא לאכול קודם קיום מצות משלוח מנות, כיון דכל אחד שולח להשני ולא יתכן שלא לקבל לכל הפחות מאיש אחד קודם ששלח, א"כ הויא כמו שהניח שומר לכן מותר לאכול קודם, נראה להעיר דלפי טעם זה א"כ אבל תוך י"ב חודש שאינו מקבל משלוח מנות משום דאסור בשאילת שלום, א"כ יהא אסור לאכול הסעודה קודם דשולח מנות לאחרים דבוה חייב, שהרי אצלו לא שייך הטעם הנ"ל דמשלוח מנות שקיבל הויא כשומר.

מי ששלח לחולה סכרת עוגה למשלוח מנות האם יצא ידי חובתו

מה שדנתם במי ששלח עוגה למשלוח מנות לחולה סכרת האם יצא ידי חובתו או דילמא כיון שהשני אינו יכול לאכול אינו יוצא ידי חובתו וכתבתם דלמעט התרומת הדשן מנות משלוח מנות כדי למלאות חסרון למי שאין לו סעודת י"ט, מיסתבר דאינו יוצא כשחבירו אינו יכול לאכול.

הרה"ג יצחק קדמון שליט"א שעלבים

נראה להעיר דבספר חשו"ק חמד מגילה ע"פ ע"ה ע"א כתב כמו שכתבתם אבל דחה את זה, שהרי החולה יכול להחליף עם אדם אחר את העוגה במזון שונה, וא"כ העוגה סמייעת לו להגיע לסעודת פורים, ועוד דחה אם יש לו למקבל בני משפחה והם יכולים לאכול את העוגה יצא השולח שהרי המקבל זקוק להשיג אוכל גם עבורם לסעודת פורים.

כשהבעל קורא מזכיר במגילה את המן האם מותר לומר שם רשעים ירקב

מה שהבאתם בשם הלבוש שכתב שאומרים שם רשעים ירקב כשאומר המן בשעת קריאת המגילה בפורים, והבאתם דהרבה פוסקים חולקים שאסור לומר כן משום דהויא הפסק באמצע קריאת המגילה.

הרב שלמה איילנברט שליט"א חיפה

נראה להוסיף ולציון שבמגילת אסתר 'ליקוטי יהודה' מביא בשם וקנו האמרי אמת מגור וצוק"ל על הא דאיתא במדרש רבה מ"ט א' שהיו אמרים כשהוכירו נבוכדנצר במגילה "שחק טמא" וזה כשלמדו זאת אך לא בקריאה דאז הויא הפסק חזו"ן דעתו דהויא הפסק בקריאה.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לניידים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנינים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב לעילוי נשמת
ב"ק האמרי מנחם מאלכסנדר ז"ע
הרה"ק רבי אברהם מנחם בן רבי יהודה משה ז"ע ת.נ.צ.ב.ה.
יהא רעוא שזכותו הגדולה של בעל ההילולא תגן עליו ועל בני ביתו ויוצ"ח להתברך בשפע חיים ברכה והצלחה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב יצחק ולדמן שליט"א
ירושלים
לעל"נ אביו
הרב שמעון בן הרב משה אריה ז"ל
נלביע כ"ב אדר ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב ד"ר גדליה מרדכי שטרן שליט"א ירושלים
לעילוי נשמת אמו ה"ה
מרת חוה רחל בת הרב שמעון זאב ע"ה
נפטרה כ"ח אדר א' תשע"א ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב שמעון י. יעקובוביץ שליט"א בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט וברכת מול טוב
לאביו **אב"ד קאפוזאר שליט"א**
ולחמיו **אדמו"ר מליטשיק שליט"א**
ולסבו **אב"ד וואדקרט שליט"א**
יהא רעוא שבזכות יוסף ורבנות ידות נתת מכל יוצא הלצו

גליון זה נודב ע"י אחי
הגאון רבי שלמה שוורץ שליט"א
ר"מ בקסטון ומז"ל הגליון הנפלא מחמדו התורה
לרגל שמחת יחידות בנו כומר **מרדכי אהרן נ"י**
לבריתו של אברהם אבינו
יהא רעוא שבזכות יוסף ורבנות ידות נתת מכל יוצא הלצו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב מאיר שפיץ שליט"א בני ברק
לרגל שמחת נשואי בתו ע"ג
הבה"ח **אלעזר זיידל נ"י**
בנו של הרב **נפתלי לפשיץ שליט"א** בית שמש
יהא רעוא שבזכות יוסף ורבנות ידות נתת מכל יוצא הלצו ויעלית בכל אשר יפנה